

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 258/2020-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) o ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom Mgr. Vladimírom Šárnikom, Rožňavská 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 323/2009 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 323/2009 porušené boli.

2. [REDACTED] priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. [REDACTED] priznáva náhradu trov konania v sume 415,51 € (slovom štyristopätnásť eur a päťdesiatjeden centov), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý uhradiť na účet jej právneho zástupcu Mgr. Vladimíra Šárniku, Rožňavská 2, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a s'ťažostná argumentácia s'ťažovateľky

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. novembra 2019 doručená ústavná s'ťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „s'ťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. Vladimírom Šárnikom, Rožňavská 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základných práv vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1, na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom podľa čl. 46 ods. 3 a na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 323/2009 (ďalej len „namietané konanie“).

2. Z obsahu ústavnej s'ťažnosti a jej príloh vyplýva, že s'ťažovateľka je žalobkyňou v konaní, ktorého predmetom je uplatnený nárok na náhradu škody proti Slovenskej republike, spôsobenej v zmysle podaného návrhu nesprávnym úradným postupom a nezákonnými rozhodnutiami súdneho exekútora a exekučného súdu v rámci špecifikovaného exekučného konania.

3. Sťažovateľka, poukazujúc na chronologický priebeh namietaného konania okresného súdu, v ústavnej sťažnosti argumentuje, že je toto konanie poznačené zbytočnými priet'ahmi. Podľa jej názoru okresný súd pri prejednávaní jej veci nepostupuje sústredene a svojím neefektívnym postupom jej spôsobil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza od podania návrhu až do podania ústavnej sťažnosti.

4. Sťažovateľka dôvodí, že sa namietané konanie nevyznačuje zložitost'ou svojho predmetu a nevyžaduje si ani rozsiahle dokazovanie. Uvádza tiež, že v záujme ochrany svojich práv využila aj právny prostriedok, ktorý jej právna úprava poskytuje, a to sťažnosť na priet'ahy v konaní, adresovanú predsedovi okresného súdu, ktorá jej však nepriniesla požadovaný efekt, keďže predseda okresného súdu síce uznal dôvodnosť podanej sťažnosti, avšak spôsobené priet'ahy odôvodnil objektívnymi príčinami (nadmernou zaťaženosťou zákonnej sudkyne), a s týmto tvrdením sťažovateľka nesúhlasí. Sťažovateľka tiež navyše poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá sťažnosť predsedovi dotknutého súdu nepovažuje za účinný prostriedok nápravy, ktorý by bol sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti povinný využiť. Sťažovateľka na tomto mieste zdôrazňuje, že priet'ahy v namietanom konaní boli spôsobené neefektívnym postupom okresného súdu.

5. Na základe skutočností uvedených v ústavnej sťažnosti s odvolaním sa na ustálenú judikatúru ústavného súdu sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o jej ústavnej sťažnosti nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní, prikázal okresnému súdu konať vo veci sťažovateľky bez zbytočných priet'ahov a priznal jej tiež finančné zadost'učinenie v sume 20 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

6. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 258/2020-13 z 9. júna 2020 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu

v namietanom konaní na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a ďalšie podania sťažovateľky

7. Na základe výzvy ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti sťažovateľky podaním doručeným ústavnému súdu 6. augusta 2020 vyjadril predseda okresného súdu, ktorý okrem prehľadu procesných úkonov namietaného konania konštatoval skutkovú a právnu zložitost' posudzovanej veci sťažovateľky. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uznal, že okresný súd nekonal vo veci sťažovateľky plynule a bezodkladne, avšak súčasne poznamenal, že sťažovateľka sa počas obdobia desiatich rokov trvania namietaného konania nijakým spôsobom nesnažila postupu zákonného sudcu zabrániť, keďže nežiadala o pokračovanie v konaní, ani vec neurgovala. Podľa jeho vyjadrenia sťažovateľka priet'ahy v konaní namietala až sťažnosťou z 15. septembra 2019, ktorá bola predsedom súdu vyhodnotená ako dôvodná. Výšku primeraného finančného zadost'učinenia, ktorého priznanie sťažovateľka v ústavnej sťažnosti navrhla, hodnotil predseda okresného súdu ako neprimeranú. Vo vyjadrení prezentoval okresný súd súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej.

8. Právny zástupca sťažovateľky možnosť reagovať na vyjadrenie okresného súdu nevyužil, čím nepriamo vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súvisiaceho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

12. Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

13. Otázku existencie zbytočných prieťahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj v prípade sťažovateľky preskúmal z hľadiska charakteru prejednávanej veci jej skutkovú a právnu zložitosť (1), ďalej správanie sťažovateľky v priebehu konania (2) a napokon aj postup konajúceho súdu (3).

IV.

Posúdenie veci ústavným súdom

IV.1 K obsahu súdneho spisu okresného súdu v napadnutom konaní

14. Ústavný súd preskúmal obsah na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu, obsah ústavnej sťažnosti, ako aj vyjadrenie odporcu a dospel k týmto pre posúdenie sťažnosti relevantným zisteniam o priebehu namietaného konania:

Okresnému súdu bol meritórny návrh sťažovateľky doručený 17. decembra 2009. Na základe uplatnenej námietky zaujatosti došlo k zmene v osobe zákonného sudcu, ktorému bola vec sťažovateľky pridelená 29. januára 2010. Následne okresný súd 16. júla 2010 vykonal úkon – žiadosť o zapožičanie súvisiacich spisov okresného súdu a 29. júla 2011 zaslal odporcovi výzvu vyjadriť sa k podanému meritórnemu návrhu sťažovateľky. V prebiehajúcom období až do určenia prvého termínu pojednávania (18. september 2019) vykonával okresný súd s výnimkou troch procesných úkonov (zaslanie vyjadrenia odporcu sťažovateľke 4. októbra 2013 a uznesenia z 25. októbra 2016 a z 10. októbra 2018) jednoduché technické úkony – vyžiadania súvisiacich spisov a žiadosti o informáciu o stave súvisiacich konaní.

Okresný súd 26. februára 2020 vykonal vo veci sťažovateľky pojednávanie, na ktorom vyhlásil dokazovanie za skončené, po vykonaní pojednávania 28. júla 2020 následne na ďalšom termíne pojednávania 5. augusta 2020 vyhlásil rozsudok, ktorým návrh sťažovateľky zamietol. Sťažovateľka napadla uvedený rozsudok 25. augusta 2020 odvolaním.

IV.2 Vyhodnotenie postupu okresného súdu

15. Predmetom konania v posudzovanej veci je rozhodovanie o uplatnenom nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom a nezákonnými rozhodnutiami v rámci exekučného konania. Ústavný súd je toho názoru, že vec sťažovateľky nemožno hodnotiť po právnej stránke ako zložitú, pretože tento typ konania je regulovaný pomerne podrobnou právnou úpravou a tiež príslušnou judikatúrou. Rovnako skutkový stav, tak ako je prezentovaný vo vydanom prvostupňovom rozsudku, nenasvedčuje osobitnej skutkovej zložitosti posudzovanej veci.

16. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných prietáhov v súdnom konaní ústavný súd nezistil žiadnu relevantnú okolnosť, ktorá by signalizovala nedostatočnú súčinnosť zo strany sťažovateľky ako účastníčky konania.

17. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu. V rámci preskúmania spisového materiálu zistil ústavný súd, že okresný súd v období konania predstavujúceho dobu takmer deviatich rokov obmedzil s výnimkou niekoľkých procesných úkonov svoju činnosť iba na vyžiadavanie súvisiacich spisov a správ o stave súvisiacich konaní. Takýto postup okresného súdu hodnotí ústavný súd ako na prvý pohľad neefektívny, narušajúci plynulosť postupu konania a z hľadiska rešpektovania práv účastníka na prejednanie veci v primeranej dobe ako absolútne neakceptovateľný. Na základe uvedených skutočností ústavný súd konštatuje, že v dôsledku popísanej neefektívnosti v postupe okresného súdu došlo k zbytočnému predĺženiu súdneho konania.

18. Ústavný súd tak dospel k záveru, že postupom okresného súdu v namietanom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

19. Z petitu podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka žiadala ústavný súd aj o vyslovenie porušenia práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru v predmetnom konaní pred okresným súdom. Ústavný súd si už pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, z tohto dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, III. ÚS 109/07).

20. Ústavný súd tak uzatvára, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní porušené boli (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

21. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Vychádzajúc zo skutočnosti, že v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľky bolo namietané konanie pred okresným súdom vydaním prvostupňového rozsudku z 5. augusta 2020 (zatiaľ) neprávoplatne skončené (pozri bod 14 odôvodnenia tohto nálezu), ústavný súd neformuloval pre okresný súd príkaz konať vo veci sťažovateľky bez zbytočných prietáhov. Tu ústavný súd pripomína (aj v reakcii na názor okresného súdu prezentovaný v podanom vyjadrení), že aj v prípade potenciálneho vrátenia veci okresnému súdu na ďalšie konanie, na základe výsledku odvolacieho konania, povinnosť okresného súdu konať bez prietáhov vyplýva priamo z čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, garantujúcich sťažovateľke rýchly a plynulý priebeh konania, a to aj bez toho, aby bola sťažovateľka nútená uplatňovať tieto svoje práva sťažnosťami a urgenciami.

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Žiadosť o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnila sťažovateľka osobnou frustráciou prameniaca z neprimeranej dĺžky namietaného konania. Za primeranú výšku finančného zadosťučinenia považovala sumu 20 000 €. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu a chápe ho ako kompenzačný prostriedok nemajetkovej ujmy. Vychádzajúc zo zisteného rozsahu neefektívnej činnosti okresného súdu, ktorá je dôvodom zbytočných prietáhov a porušenia dotknutých práv sťažovateľky považoval ústavný súd za primerané priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku nálezu.

VI. Trovy konania

23. Sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadala priznať aj náhradu trov konania pred ústavným súdom. Ústavný súd v zmysle § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhodol o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom, a priznal jej náhradu v sume 415,51 € (bod 3 výroku tohto nálezu). Ústavným súdom priznaná suma náhrady trov konania pozostáva z odmeny za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pri tarifnej odmene za úkon právnej služby vykonaný v roku 2019 v sume 163,33 € (§ 11 ods. 3 vyhlášky) a režijnom paušále ku každému z nich po 9,80 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky), obe položky navýšené o 20 % DPH, ktorej je právny zástupca sťažovateľky platcom. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku).

24. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2020

Ľuboš Szigeti
predseda senátu